

Komunikat
w sprawie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej
dotyczącego zakazu reklamy aptek i punktów aptecznych oraz ich działalności

W wyroku z dnia 19 czerwca 2025 r. w sprawie C-200/24 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Dziewiąta Izba) orzekł¹, że „Przyjmując art. 94a ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 8 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym), oraz na mocy art. 49 i 56 TFUE”.

W ww. wyroku TSUE wskazał w pkt 99, że **„Rzeczpospolita Polska podtrzymuje stanowisko, zgodnie z którym zakaz wynikający z tego przepisu chroni farmaceutów przed ewentualnymi naciskami ze strony właścicieli aptek lub punktów aptecznych, mającymi na celu zwiększenie sprzedaży określonych produktów”**.

Naczelna Rada Aptekarska, traktując swobodę i niezależność przy wykonywaniu czynności zawodowych farmaceuty za gwarancję ochrony praw pacjenta oraz godności zawodu farmaceuty, podkreśla, że pomimo ww. wyroku TSUE, w polskim prawie obowiązują normy prawne, które chronią farmaceutów a co za tym idzie pacjentów, przed ewentualnymi naciskami ze strony podmiotów prowadzących apteki lub punkty apteczne, mającymi na celu zwiększenie sprzedaży określonych produktów.

Zgodnie z „Kodeksem Etyki Farmaceuty Rzeczypospolitej Polskiej”, farmaceuta ma prawo do:

- **sprzeciwu** wobec posługiwaniu się jego wiedzą i sprawnością zawodową w zachowaniach sprzecznych z zawodowym powołaniem farmaceuty (vide art. 2 ust. 2 KEA RP),
- **wolności** w podejmowaniu swoich zachowań, zgodnie ze swym sumieniem i współczesną wiedzą medyczną (vide art. 3 ust. 1 KEA RP),
- **swobodnego i niezależnego wykonywania działań zawodowych farmaceuty**, co stanowi gwarancję ochrony praw pacjenta oraz godności zawodu farmaceuty (vide art. 3 ust. 1a KEA RP),

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:62024CJ0200>

- **odmowy wszelkich zachowań**, w tym czynności faktyczne lub prawne, w szczególności zawarcia umowy lub innego zobowiązania, których konsekwencją może być ograniczenie swobody lub niezależności zawodowej farmaceuty, w szczególności w zakresie sprawowania opieki farmaceutycznej, udzielania usług farmaceutycznych lub wykonywania zadań zawodowych farmaceuty (vide art. 3 ust. 1c KEA RP),

- **odmowy wykonania polecenia ograniczającego swobodę lub niezależność zawodową** - przy sprawowaniu opieki farmaceutycznej, udzielaniu usług farmaceutycznych lub wykonywaniu zadań zawodowych farmaceuty (np. kierowaniu apteką lub punktem aptecznym) (vide art. 3 ust. 1g KEA RP)

- **odmowy reklamowania** siebie oraz swoich usług (vide art. 19 ust. 1 KEA RP),

- **odmowy uczestniczenia w reklamie** usług farmaceutycznych, jak i ich promocji niezgodnej z prawem lub dobrymi obyczajami (vide art. 19 ust. 1 KEA RP).

Zawód farmaceuty jest **samodzielnym** zawodem medycznym (vide art. 2 ust. 1 u.z.f.). Stosownie do art. 35 ust. 1 u.z.f., aptekarz (farmaceuta wykonujący zawód w aptece, punkcie aptecznym, dziale farmacji szpitalnej albo hurtowni farmaceutycznej) **samodzielnie podejmuje decyzje** w zakresie sprawowania opieki farmaceutycznej, udzielania usług farmaceutycznych oraz wykonywania zadań zawodowych, kierując się wyłącznie dobrem pacjenta, **i nie jest związany w tym zakresie poleceniem służbowym**.

Zgodnie z art. 35 ust. 2 u.z.f., podmiot prowadzący aptekę, punkt apteczny lub dział farmacji szpitalnej **ma obowiązek umożliwić aptekarzowi samodzielne podejmowanie decyzji w zakresie sprawowania opieki farmaceutycznej, udzielania usług farmaceutycznych lub wykonywania zadań zawodowych w zakresie, w jakim są one związane z prowadzoną przez ten podmiot działalnością**.

Zgodnie z art. 103 ust. 2 pkt 10 Pr. farm. wojewódzki inspektor farmaceutyczny może cofnąć zezwolenie, jeżeli:

- podmiot prowadzący aptekę nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty.

Działania naruszające samodzielność i niezależność zawodową farmaceutów, w tym wszelkie formy przymuszania do udziału w reklamie aptek lub promocji ich działalności, mogą stanowić podstawę do cofnięcia zezwolenia na prowadzenie apteki na podstawie art. 103 ust. 2 pkt 10 ustawy – Prawo farmaceutyczne.

Oznacza to, że jakiegokolwiek działania podmiotów prowadzących apteki, które zmierzają do podporządkowania farmaceuty interesom sprzedażowym, a nie dobru pacjenta, stanowią naruszenie prawa.

Farmaceuta, będąc osobiście odpowiedzialnym za wykonywaną pracę oraz posiadając wolność w wykonywaniu swojego zawodu zgodnie ze swoim sumieniem i aktualną wiedzą medyczną, kierując się zasadami etyki zawodowej,

- **ma prawo i obowiązek odmówić wykonania czynności, które naruszają jego niezależność lub samodzielność zawodową, a także poinformować o każdej próbie takiego naruszenia odpowiednie organy, tj.:**

- 1) właściwego wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego;
- 2) właściwą okręgową izbę aptekarską.

Szczególne uprawnienia w tym zakresie posiadają kierownicy aptek, którzy nie tylko są zobowiązani do osobistego kierowania apteką, lecz także do nadzoru nad personelem i zapewnienia przestrzegania zasad niezależności i samodzielności zawodowej.